Úvodník

Matúš Porubjak

Mám rád jeseň, zvlášť túto neskorú. Má v sebe druh pokoja, ktorý nemá žiadne iné ročné obdobie. Jar je výbuchom života, náhlym prebudením, leto prináša plody a zima je bojom o prežitie. Jeseň uzatvára, stišuje. Väčšina listov zo stromov v mojej záhrade už opadala, prvé mrazíky dokončili zber zeleniny, na jabloniach ostalo len pár vytrvalých jabĺk, na ktorých sa hostia vtáčiky. Túlavým mačkám zhustla srsť a zväčšil sa apetít. Ježkov mojej drevárni robí posledné úpravy svojho zimného pelechu.

Jeseň cítiť aj tu na Rodose, kam som sa vybral na týždennú pracovnú cestu. Uličky, v lete prepchané turistami, sú teraz takmer prázdne, z malého pouličného stánku s nápisom „Fresh orange juice“ na mňa smutne pozerá zopár nahnitých pomarančov, ktoré tam predajca zanechal ich osudu. Rodské mačky, sústredené v prístave, sa pokojne vyhrievajú v šikmých lúčoch zapadajúceho Slnka. Vrany ozobávajú dozreté datle z paliem. Raz za deň sa, týmto inokedy extrémne suchým ostrovom, preženie krátka búrka, alebo aspoň trocha spŕchne, potom opäť vysvitne zubaté Slniečko. Vzduch je čistý a more pokojné.

Príroda si ctí pokoj, no kultúra, zdá sa, sa odtrhla z reťaze. Počas medzipristátia v Aténach sa rozprávam so slovenským doktorandom, ktorý tu je na polročnom pobyte na univerzite. Z jeho rečí cítiť obavy. Rovnaký pocit mám z rozhovoru s recepčným malého hotela, kde som ubytovaný. Situácia sa radikalizuje, tak pravicový ako aj ľavicový extrémizmus získavajú na sile vďaka zväčšujúcim sa sociálnym rozdielom. Na univerzite mám prednášku o archaickej lyrike, ktorá je primárne sociálno-eticko-politická a jej hlavným odkazom je varovanie, že ak sa vlády zmocnia nespravodliví, ktorí všetko robia pre vlastný prospech, moc a hanebný zisk, upadne obec do svárov, ktoré zrodia tyrana. Po jej odznení sa ozve spontánny potlesk, na tvárach sa zračí súhlas.

Správy z domova tiež nie sú najoptimistickejšie. Slovenskí učitelia vstupujú do štrajku. *The Wall Street Journal* zhŕňa knihu Benjamina Ginsberga *The fall of the Faculty* konštatovaním, že vysoké školy zdegenerovali na „úboho spravované pseudo-korporácie kontrolované byrokratmi“, v ktorých výskum a učenie sú už takmer nepodstatné. V e-mailoch si každý deň nájdem nové požiadavky, čo ako zamestnanci, či celá katedra máme vykázať, ďalšie a ďalšie tabuľky, ktoré máme vyplniť, príkazy čo, kde a v akom množstve zaregistrovať. Píšu sa všetky možné i nemožné záverečné správy, robia sa finančné uzávierky a plánuje sa ďalší, ešte výkonnejší, ešte ziskovejší a ešte úspešnejší rok. December je hnusný mesiac. Nikto nemá na nič čas, panuje nervozita, stres, boj. Kultúra zošalela, zdravý rozum si zbalil pár vecí a odsťahoval sa do prírody.

Všetkým čitateľom prajem pokojný Advent, alebo aspoň, aby to do Vianoc prežili v zdraví.

Z ostrova Rodos, vyslaný redaktor *Ostia*

Matúš Porubjak

Foto na titulke: © Ladislav Tkáčik